

*Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Drejtoria e Statistikave*

**Shpjegime metodologjike për përpilimin e llogarive
financiare në Republikën e Maqedonisë së Veriut**

Shkup, tetor viti 2023

SHKURTESAT:

BPRMV – Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut
ESHS – Enti Shtetëror i Statistikave
MF – Ministria e Financave
SEL 2010 – Sistemi Evropian i Llogarive 2010
SLK 2008 – Sistemi i Llogarive Nacionale 2008
NJI – Njësitë institucionale
KKSI – Klasifikimi Kombëtar i Sektorëve Institucional
SHJF – Shoqëritë jofinanciare
SHF – Shoqëri financiare
ITF – Institucione të tjera financiare
IJFSHF – Institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë familjeve
SDR – Të drejta të veçanta të tërheqjes
FMN – Fondi Monetar Ndërkombëtar
LLFEM – Llogaritë financiare në ekonominë e Maqedonisë
DQLV – Depozitimi Qendror i Letrave me Vlerë
LLPV – Llogaritë përfundimtare vjetore
PGRK - "Para të gatshme të rregulluara me kohë" - metoda
PGQ – Paratë e gatshme në qarkullim

HYRJE

Si pjesë autonome e sistemit të integruar të llogarive kombëtare, statistikat e llogarive financiare, në mënyrë sistematike, të detajuara dhe të unifikuara, paraqesin gjendjen dhe lëvizjet e aktiveve dhe detyrimeve financiare të sektorëve në ekonominë e brendshme dhe ndërmjet tyre dhe pjesa tjetër e botës, në një periudhë të caktuar kohore (vit/tremujor). Llogaritë financiare ofrojnë informacion të detajuar mbi marrëdhëniet financiare në ekonominë kombëtare, strukturën dhe rolin e sistemit financiar, si dhe kanalet kryesore në ekonominë kombëtare për marrjen dhe investimin e burimeve financiare. Prandaj, llogaritë financiare janë një burim i rëndësishëm informacioni për analizat e politikës monetare dhe të mekanizmit të transmetimit, si dhe të stabilitetit financiar.

Statistikat e llogarive financiare të ekonomisë së Maqedonisë janë statistika në kuadër të të cilave përgatiten dhe publikohen të dhënat tremujore në baza jo të konsoliduara. Prandaj, sqarimet metodologjike të dhëna në këtë dokument i referohen të dhënave për llogaritë financiare në ekonominë e Maqedonisë (në tekstin e mëtejshëm: LLFEM), d.m.th. të aktiveve dhe detyrimeve financiare bazuar në instrumentet dhe nëninstrumentet financiare për çdo sektor dhe nënsektor institucional të ekonomisë vendase, si dhe të ekonomisë së brendshme me vendet e huaja, në fund të tremujorit. LLFEM-të ofrojnë një mundësi për të vëzhguar sjelljen financiare të secilit sektor si investitor ose debitor.

I. KORNIZA LIGJORE, BAZA METODOLOGJIKE DHE KLASIFIKIMET

I.1. Korniza ligjore dhe baza metodologjike

Përcaktimi i kompetencës institucionale për statistikat e llogarive financiare filloi në prill të vitit 2013, kur u arrit marrëveshje në nivel kombëtar që Banka Popullore të ketë përgjegjësinë kryesore për përpilimin e llogarive financiare¹. Në janar të vitit 2014, ky përcaktim është përkthyer në rregulloren ligjore, duke plotësuar Programin për kërkime statistikore për periudhën 2013-2017².

Baza metodologjike për përpilimin e llogarive financiare është standardi ndërkombëtar "Sistemi Evropian i Llogarive Kombëtare dhe Rajonale nga viti 2010" (Sistemi Evropian i Llogarive - 2010³) и Sistemi i llogarive nacionale – 2008 (System of National Accounts – SNA 2008), ku dispozitat bazë që lidhen me sektorizimin e njësisë institucionale, klasifikimin e instrumenteve financiare, konsistencën e të dhënave për kushtet dhe lëvizjet (transaksionet, rivlerësimin dhe ndryshime të tjera), si dhe rregullat e kontabilitetit, vlerësimit, mbajtjes së kontabilitetit (regjistrimit), janë përcaktuar konsolidimi etj.

¹ Примарната надлежност на НБРСМ за изготвување годишни и квартални финансиски сметки е определена со Анексот 2 кон Меморандумот за разбирање и соработка во областа на макроекономските и финансиските статистики помеѓу НБРСМ, ДЗС и МФ. Начинот и размената на податоците помеѓу овие три институции е регулиран со посебен Технички договор за размена на податоци за потребите на статистиката на финансиски сметки.

² Со Програмата за изменување и дополнување на Програмата за статистички истражувања за периодот 2013 – 2017 („Службен весник на РМ“ бр. 24 од 31.1.2014 г.), НБРСМ се определува како одговорна институција за спроведување на статистичкото истражување „квартални и годишни финансиски сметки“.

³ Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European System of National and regional Accounts (OJL 174, 26.6.2013), EUROSTAT, Luxembourg.

I. 2. Parimet dhe klasifikimet bazë

Manuali ESS 2010 është një dokument metodologjik bazë për përpilimin e LLFEM-së. Pajtueshmëria me standardet, përkufizimet, rregullat e kontabilitetit dhe klasifikimet e veçanta statistikore duhet të sigurojë konsistencën e sistemit të përgjithshëm të llogarive kombëtare, si dhe krahasueshmërinë e tyre ndërkombëtare.

Një rregull i përgjithshëm që zbatohet në përpilimin e llogarive financiare sektoriale është prezantimi i të dhënave në bazë bruto, d.m.th. paraqitjen e veçantë të aktiveve dhe detyrimeve. Në të njëjtën kohë, zbatohen parimet dhe klasifikimet metodologjike të mëposhtme nga ESS 2010:

Rregullat e kontabilitetit - Në nivel njësisht apo sektorësh, regjistrimi në llogaritë financiare bazohet në parimin e dyfishimit. Çdo transaksion regjistrohet dy herë: si burim (ose ndryshim në detyrime) dhe si përdorim (ose ndryshim në aktive). Zbatimi i këtij rregulli nënkupton që totali i aktiveve të një sektori duhet të jetë i barabartë me totalin e detyrimeve të të gjithë sektorëve ndaj atij sektori, duke mundësuar kështu kontrollin e konsistencës së llogarive.

Vlerësimi – Zbatimi i parimit bazë të vlerësimit me vlerën e tregut në të dhënat e shtetit nënkupton që gjendjet e aktiveve dhe detyrimeve financiare vlerësohen me çmimet aktuale të tregut në fund të tremujorit. Në mungesë të çmimeve të tregut për instrumente të caktuara financiare, merret parasysht vlera kontabël nga bilancet. Më poshtë në tabelën 1, jepet pasqyra e metodave të vlerësimit për çdo instrument financiar në LLFEM:

Tabela 1. Pasqyrë e metodave të vlerësimit sipas instrumenteve financiare

Instrument financiar	Metoda e vlerësimit
Ari monetar dhe SDR	Vlera e tregut
Monedhat dhe depozitat	Vlera kontabël
Letrat me vlerë të borxhit	Vlera e tregut dhe nominale (me interes të përlogaritur).
Kreditë	Vlera kontabël (parimi bruto)
Aksionet, të listuara	Vlera e tregut
Aksione, të palistuara	Vlera kontabël e fondeve të veta (eng. own funds at book value)
Kapitali i mbetur	Vlera kontabël e fondeve të veta (eng. own funds at book value)
Aksionet/njësitë e fondeve të investimit	Vlera e tregut
Sigurime, pensione dhe skema të standardizuara garancie	Vlera kontabël
Derivatet financiare	Vlera e tregut
Kërkesa/detyrime të tjera	Vlera kontabël

Koha e regjistrimit – LLFEM i referohet gjendjes së aktiveve dhe detyrimeve financiare, në fund të tremujorit përkatës. Duke vepruar kështu, përdoret parimi aktual, sipas të cilit të arkëtueshmet dhe detyrimet paraqiten në momentin kur kanë lindur, janë transformuar ose janë shuar, pavarësisht se kur është kryer pagesa. Interesat regjistrohen së bashku me instrumentin financiar të cilit i përkasin.

Agregimi – ky parim i referohet përmbledhjes së të dhënave ndërmjet të gjitha njësisive institucionale brenda një sektori ose nënsektori, ose brenda një instrumenti financiar specifik.

Konsolidimi - Llogaritë financiare përgatiten kryesisht në baza të pakonsoliduara. Konsolidimi i referohet heqjes së pretendimeve dhe detyrimeve të ndërsjella ndërmjet njësive institucionale që i përkasin të njëjtit sektor/nësektor.

I.2.1. Klasifikimi i sektorëve institucionalë në LLFEM

Përkufizimi dhe përshkrimi i njësive institucionale (UI) është në përputhje me Sistemin Evropian të Llogarive Kombëtare (ESS 2010), dhe grupimi i tyre në sektorë dhe nësektorë korrespondon me Klasifikimin Kombëtar të Sektorëve Institucional (Shtojca 1). Me aplikimin e klasifikimit të unifikuar, sigurohet saktësia, krahasueshmëria dhe përdorimi i gjerë analitik i llogarive financiare në kuadrin kombëtar dhe ndërkombëtar.

Njësitë institucionale janë subjekte ekonomike që blejnë aktive në emër dhe me shpenzimet e tyre, pra krijojnë detyrime dhe kryejnë veprimtari ekonomike dhe transaksione me subjekte të tjera.

Para së gjithash, IE klasifikohen (sektorizohen) sipas parimit territorial, në njësi rezidente dhe jorezidente. IE rezidente janë ato subjekte ekonomike që kanë një qendër të interesit ekonomik mbizotërues brenda territorit ekonomik të një vendi. IE jorezidente përfaqësojnë njësi - subjekte ekonomike nga jashtë, të cilat janë të përfshira në transaksione me njësi institucionale rezidente, ose kanë lidhje të tjera ekonomike me njësi rezidente.

Në llogaritë financiare, njësitë institucionale rezidente grupohen në pesë sektorë institucionalë, sipas natyrës së aktivitetit ekonomik, qëllimeve ekonomike, funksioneve dhe sjelljes ekonomike të çdo IE. Një njësi institucionale në ekonominë vendase mund të klasifikohet vetëm në një sektor. Në veçanti, dallohen këta sektorë kryesorë: **shoqëritë jofinanciare**, të cilat prodhojnë mallra dhe shërbime të tregut jofinanciar (të destinuara për shitje); **shoqëritë financiare**, funksioni kryesor i të cilave është ofrimi i shërbimeve financiare; **shteti** (ose qeveri e përgjithshme) funksionet kryesore të të cilit janë prodhimi i mallrave dhe shërbimeve jotregtare dhe ekzekutimi i transaksioneve për rishpërndarjen e të ardhurave kombëtare; **familjet**, me funksionin e tyre të dyfishtë - si konsumatorë dhe si prodhues (ekskluzivisht për nevojat e tyre); dhe së fundi, **institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë familjeve** - që prodhojnë produkte dhe shërbime jo të tregut për nevojat e familjeve. Burimet kryesore të tyre të fondeve janë kontributet vullnetare në para ose mallra.

Për më tepër, në sistemin e llogarive kombëtare, sektorët ndahen në nësektorë. Tabela e mëposhtme tregon llojet e ndryshme të subjekteve juridike, përkatësisht Njësitë institucionale në Maqedoninë e Veriut, të shpërndara në sektorë dhe nësektorë të ndryshëm institucionalë.

Tabela 2: Sektorët institucionalë në LLFEM

<i>Kodi NKD Sektor</i>	<i>Kodi NKD Nësektori</i>	<i>Shtrirja e llojeve kryesore të njësive</i>
C.11 Shoqëritë jofinanciare (SHJF)		Shoqëritë private jofinanciare (vendase dhe me kapital të huaj), ndërmarrjet publike (të cilat nuk përfshihen në sektorin "shtetëror"), SHA (private dhe publike), SH.P.K.NJ.P., SH.P.K dhe shoqëri të tjera jofinanciare që janë persona juridikë të pavarur - të vendosura me procedurë ligjore në përputhje me ligjin, me qëllim të prodhimit të mallrave dhe shërbimeve për shitje në treg, me çmimet e tregut.
C.12 Kompanitë financiare (KF)	C.121 Banka popullore e RMV-së	Një bankë qendrore kombëtare që ushtron aktivitete të emetimit të parave, ruan stabilitetin e çmimeve në vend, ruan vlerën e brendshme dhe ndërkombëtare të monedhës kombëtare dhe ruan rezervat valutore në vend.
	C.122	Të gjitha shoqëritë financiare, aktiviteti kryesor i të cilave në ndërmjetësimin financiar është mbledhja e depozitave dhe/ose

	Kompanitë depozituese, të ndryshme nga banka gendrore	zëvendësuesve të ngjashëm me depozitat, dhënia e kredive dhe/ose investimi në letra me vlerë. Ky nënsektor përfshin bankat komerciale dhe bankat e kursimeve.
	*C.123 Fondet e tregut të parasë	
	C.124 Fondet e investimit në tregun jomonetar	Të gjitha skemat e investimeve kolektive që angazhohen kryesisht në ndërmjetësimin financiar (përveç atyre të klasifikuara si fonde monetare - fondet e tregut të parasë). Ata emetojnë aksione/aksione të ndryshme nga depozitat dhe investojnë kryesisht në aktive financiare afatgjata dhe aktive jofinanciare. Ky nënsektor përfshin fondet e investimeve të hapura dhe private.
	C.125+C.126+C.127 Të tjera, institucione të tjera financiare	Ndërmjetësues të tjerë financiarë, përveç kompanive të sigurimit dhe fondeve të pensioneve (C.125), Institucioneve financiare ndihmëse (C.126), Institucioneve financiare të mbyllura dhe huadhënësve të parave (C.127). S.125 Këto përfshijnë: shoqëritë e lizingut financiar, shoqëritë financiare të regjistruara në përputhje me Ligjin për shoqëritë financiare (kryesisht të angazhuara në dhënie të kredive për kompanitë jofinanciare dhe familjet), ndërmjetësuesit e specializuar financiarë (p.sh. tregtarët që punojnë për llogari të tyre dhe janë e specializuar në tregun e letrave me vlerë, kompanitë financiare për faktoring, etj.) C.126 Ky nënsektor përfshin: shoqëritë e brokerimit të sigurimeve; agjencitë e përfaqësimit të sigurimit; këshilltarë për investime; ndërmjetës dhe tregtarë që punojnë në emër të të tjerëve; shoqëritë e administrimit të fondeve pensionale, shoqëritë e administrimit të fondeve të investimeve; zyrat e këmbimit; shoqëritë dhe organet rregullatore që ofrojnë infrastrukturën e përgjithshme të tregut financiar, si: bursa, institucionet - rregullatorët e punëve të letrave me vlerë, agjencitë mbikëqyrëse etj. *C.127 Institucionet financiare të mbyllura dhe huadhënësit e parave
	C.128 Kompanitë e sigurimit	Ato përfshijnë të gjitha shoqëritë financiare, veprimtaria kryesore e të cilave është ndërmjetësimi financiar në sigurime, kryesisht në formën e sigurimit direkt ose risigurimit. Shoqëritë e sigurimit ofrojnë shërbime për sigurimin e jetës dhe jo-jetës, si dhe për risigurimin ndaj humbjeve të mundshme me shoqëri të tjera sigurimesh.
	C.129 Fondet pensionale	Ato përfshijnë fondet private të pensioneve të detyrueshme dhe vullnetare, të cilat krijohen për të ofruar përfitime pensioni për një grup të caktuar punonjësish. Këtu përfshihen vetëm ato fonde pensionale që kanë aktivet dhe detyrimet e tyre dhe kryejnë transaksione financiare për llogari të tyre.
C.13 Држава	C.1311 Qeveria Qendrore	Ky nënsektor përfshin ato njësi institucionale që financohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut (përfituesit e buxhetit), siç janë: Qeveria, Kuvendi; ministritë; Gjykata Kushtetuese; gjykatat; mbrojtësit publik; institutet kombëtare të financuara nga shteti; muzeumet; arkivi shtetëror; bibliotekat kombëtare; burgjet dhe burgjet; shtëpi studentore dhe pleqsh shtetërore; shkollat e mesme publike; agjencitë e krijuara nga shteti, ndërmarrjet publike, institucionet dhe agjencitë që financohen kryesisht (mbi 50%) nga shteti, Fondi i Sigurimit të Depozitave etj. Ky nënsektor përfshin edhe ato institucione jofitimprurëse dhe shoqëri jofinanciare që krijohen, kontrollohen dhe financohen kryesisht (mbi 50%) nga qeveria qendrore.
	C.1313	Këtu përfshihen bashkitë dhe këshillat e bashkive; shkollat fillore dhe të mesme komunale, kopshtet komunale; shërbimet komunale;

	Pushteti vendor	qendrat ndërkomunale për punë sociale; komunitetet lokale; shtëpitë e kulturës; shtëpitë e të moshuarve komunale etj. Në këtë nënsektor përfshihen edhe ato institucione jofitimprurëse dhe shoqëri jofinanciare që themelohen, kontrollohen dhe financohen kryesisht (mbi 50%) nga pushteti vendor.
	C.1314 Fondet e sigurimeve shoqërore	Në këtë nënsektor bëjnë pjesë: Fondi i Sigurimeve Pensionale dhe Invalidor, Fondi i Sigurimeve Shëndetësore dhe Agjencia e Punësimit. Këtu përfshihen objektet shëndetësore publike (spitale, qendra shëndetësore, qendra rehabilitimi dhe trajtimi banjash, etj.) të financuara nga shteti.
C.14 и C.15	Familjet dhe IJFSHF	Familjet përfshijnë persona dhe grupe personash, si konsumatorë dhe/ose si sipërmarrës që prodhojnë mallra të destinuara për treg dhe/ose ofrojnë shërbime financiare dhe jofinanciare, si dhe ata që prodhojnë mallra dhe shërbime jofinanciare ekskluzivisht për përdorimin e tyre. . Këtu përfshihen personat fizikë dhe individët e vetëpunësuar dhe tregtarët e vetëm (artizanë, avokatë, noterë, artistë të pavarur, etj.) Institucionet jofitimprurëse në shërbim të familjeve (NPISD) përfshijnë: sindikatat, shoqatat profesionale dhe profesionale, fondacionet, shoqatat e konsumatorëve, partitë politike, kishat dhe shoqatat fetare, klubet sociale, kulturore, rekreative dhe sportive, humanitare etj., të cilat financohen kryesisht. me donacione.
C2	Jashtë shtetit	

* LLFEM-të nuk prodhohen për nënsektorët e shënuar me *. Për këta nënsektorë, ose nuk janë identifikuar NJI që i përkasin nënsektorit (për shembull, nënsektori C.123 - në Republikën e Maqedonisë së Veriut nuk janë identifikuar fonde të tregut të parasë), ose ka një numër të vogël NJI me aktivitete të kufizuara (për shembull, nënsektori C .127 - Institucionet financiare të mbyllura dhe huadhënësit e parave, të cilët përfshijnë kryesisht shoqëri mbajtëse). NJI të identifikuar nga nënsektori C.127 janë aktualisht të përfshira në sektorin C.125 - Ndërmjetësues të tjerë financiarë.

I.2.2. Klasifikimi i instrumenteve financiare në LLFEM

Instrumentet financiare që përdoren në LLFEM janë në përputhje me përkufizimet standarde për instrumentet financiare sipas SEL 2010 (Shtojca 2). Instrumentet financiare janë pretendime që lindin nga një marrëdhënie kontraktuale, kur një NJI merr përsipër t'i japë fonde një Nj-je tjetër. Çdo aktiv financiar i një NP/sektori është detyrim i një NP/sektori tjetër dhe anasjelltas.

Sipas kësaj, në të dy anët e llogarive gjenden të njëjtat instrumente financiare.

Klasifikimi i instrumenteve financiare bazohet kryesisht në likuiditetin e tyre dhe karakteristikat kontraktuale, ku dallohen tetë kategori (lloje) të instrumenteve financiare, përkatësisht:

Tabela 3: Instrumentet financiare në LLFEM

SEL 10 kodin e instrumentit	SEL 10 kodi të një nëninstrumenti	Fushëveprimi i instrumenteve kryesore financiare
AF1. Монетарно злато и СПВ	AF.11 Ari monetar	Ari që banka qendrore ruan si pjesë e rezervave zyrtare.
	AF.12 Специјални права на влечење (СПВ)	Fondet rezervë ndërkombëtare të krijuara nga Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN) në formën e të drejtave të pakushtëzuara për të marrë valutë dhe fonde të tjera rezervë nga anëtarët e tjerë të FMN.
AF2. Monedhat dhe depozitat	AF.21 Monedhat	Ato përfshijnë kartëmonedha dhe monedha me vlerë nominale fikse, të emetuara nga banka qendrore si mjete zyrtare pagese në ekonominë vendase, të mbajtura nga rezidentë dhe jorezidentë.
	AF.22. Depozita të transferueshme	Depozitat në valutë vendase dhe të huaja, të cilat janë të këmbyeshme drejtpërdrejt, pa kufizime dhe që mund të përdoren drejtpërdrejt për pagesa me llogari rrjedhëse, urdhër bankare, çeqe etj.

	AF.29 Depozita të tjera	Ato përfshijnë depozitat pa afat, depozitat me afat, depozitat e kursimit, obligacionet e kursimit dhe depozita të tjera.
AF3. Letrat me vlerë të borxhit	AF.31 Letrat me vlerë afatshkurtër	Ato përfshijnë bono thesari dhe bono të tjera afatshkurtra, me afat deri në një vit, të emetuara nga shteti ose njësi të tjera institucionale.
	AF.32 Letrat me vlerë afatgjata	Ato përfshijnë obligacionet e qeverisë (të vazhdueshme, strukturore, eurobono), obligacionet e korporatave dhe të tjera, me një maturim origjinal mbi një vit.
AF4. Kredi	AF.41 Kredi afatshkurtër (me maturim origjinal deri në një vit)	Në kategorinë e kredive përfshihen: kreditë për banesa, kreditë konsumatore, kreditë hipotekare, kreditë për financimin e kredive tregtare, kreditë rrotulluese, kreditë që merren si garanci për përmbushjen e detyrimeve të caktuara, marrëveshjet për riblerjen e letrave me vlerë, qiraja financiare, faktorizimi dhe llojet e tjera të kredive.
	AF.42 Kredi afatgjatë (me maturim origjinal mbi një vit)	
AF5. Kapitali dhe aksionet/aksionet në fondet e investimeve	AF.51 Kapitali	AF.511 Aksione të listuara, AF.512 Aksione të palistuara, AF.519 Kapitale të tjera të kapitalit. Aksionet e listuara dhe të palistuara në bursë përfshijnë aksione të zakonshme dhe të preferuara, etj. Kapitali tjetër aksionar përfshin të gjitha format e pronësisë së kapitalit që nuk janë aksione (aksionet e kapitalit në shoqëritë me përgjegjësi të pakufizuar, me përgjegjësi të kufizuar pronarët e të cilave janë ortakë dhe jo aksionarë) investimet e kapitalit në organizata ndërkombëtare dhe kombëtare (përveç FMN-së) dhe të ngjajshme.
	AF.52 – Aksionet/aksionet në fondet e investimeve:	Fondet e investimeve janë investime të përbashkëta të fondeve me të cilat investitorët mbledhin fonde për investime në asete financiare dhe/ose jofinanciare (asete/aksione në fondet e investimeve të hapura dhe private).
AF.6. Sigurime, pensione dhe skema të standardizuara garancie		AF.61 Rezervat teknike të sigurimit të jo-jetës, dëmet financiare që mbajtësi i policës së sigurimit jo-jetë ka nga shoqëritë e sigurimit të jo-jetës përsa i përket primeve dhe dëmeve të shkaktuara. AF.62 Të drejtat e sigurimit të jetës dhe të drejtat e anuitetit përbëhen nga pretendimet financiare të mbajtësit të policës së sigurimit të jetës dhe përfituesit të anuitetit, nga kompanitë e sigurimit të jetës. AF.63 Të drejtat pensionale përfshijnë pretendimet financiare të punonjësve nga fondet private të pensioneve.
AF.7. Derivatet financiare		AF.71 Derivatë financiarë - kontrata që lidhen me instrumente të caktuara financiare që tregtohen në mënyrë të pavarur në tregjet financiare, me rreziqe specifike financiare (rreziku i diferencave të kursit të këmbimit, ndryshimet e çmimeve, ndryshimet në normat e interesit, rreziqet e veçanta të kapitalit dhe kreditit, etj.). Këto përfshijnë: kontratat e ardhshme, opsionet dhe kontratat swap. *AF.72 – Opsionet e aksioneve të punonjësve
AF.8 Kërkesa/detyrime të tjera		AF.81 Kreditë tregtare dhe paradhëniet, aktivet dhe detyrimet financiare të krijuara në rast mospërputhjeje kohore ndërmjet transaksioneve dhe arkëtimeve/pagesave përkatëse. Ato ndahen në: - Mjetet financiare që rrjedhin nga kreditë afatshkurtra për blerjen e produkteve dhe shërbimet e përdorura drejtpërdrejt nga furnitorët.

-
- Paradhëniet përfaqësojnë pagesa të parakohshme për punët që janë në zhvillim e sipër ose që do të fillojnë të kryhen, në formën e abonimeve për blerjen e produkteve dhe shërbimeve, pretendimet/detyrimet në bazë të shpenzimeve të përgjithshme dhe kostove të tjera, etj.
- AF.89 Pretendime/detyrime të tjera me përjashtim të kredive dhe paradhënive tregtare. Ato përfshijnë: pretendimet/detyrimet në bazë të pagave dhe pagave, taksat, kontributet e sigurimeve shoqërore, dividendët, anuitetet etj.
-

* LLFEM-të aktualisht nuk prodhohen për instrumentet e shënuar me *.

II. PËRGATITJA E LLOGARIVE FINANCIARE

II.1 Burimet e të dhënave

Statistikat e llogarive financiare si statistika dytësore përdorin të dhënat statistikore të disponueshme që mblidhen kryesisht për nevojat e statistikave parësore (statistikat monetare, statistikat e institucioneve të tjera financiare, pozicioni i investimeve ndërkombëtare, etj.).⁴

Edhe pse përdoren të dhënat nga statistikat parësore, ka ende një ndryshim në paraqitjen e të dhënave në llogaritë financiare në krahasim me të dhënat në statistikat parësore. Dallimet lindin nga mënyra e grupimit të sektorëve dhe instrumenteve financiare, mënyra e lidhjes së të dhënave nga burime të ndryshme, nevoja për një rregullim hierarkik të burimeve të të dhënave të disponueshme dhe aplikimi i metodave të vlerësimit.

Kompleksiteti i llogarive financiare dhe shtrirja e gjerë e mbulimit të tyre prej 5 sektorësh me 9 nënsektorë dhe 8 instrumente me 11 nëninstrumente kërkon përdorimin e shumë burimeve të tjera shtesë të të dhënave, si p.sh. burimet administrative dhe koleksionet e të dhënave të grimcuara. Përveç kësaj, bëhen vlerësime për të dhëna individuale ose agregate.

Për përpilimin e LLFEM-së përdoren disa burime të brendshme të të dhënave (anketime statistikore të Bankës Popullore), si dhe burime shtesë të jashtme (Aneksi 3), përkatësisht:

Statistikat monetare dhe statistikat e ITF: bilanci dhe pasqyra e NBRSM (1SR); bilanci dhe rishikimi i kompanive depozituese të ndryshme nga banka qendrore (2SR); bilanci dhe rishikimi i institucioneve të tjera financiare – kompanitë e sigurimit, fondet pensionale, fondet e investimeve, kompanitë financiare, kompanitë e lizingut, kompanitë e investimeve dhe menaxhimit të fondeve pensionale (4SR);

- **Statistikat e jashtme:** KIPO (kërkesat dhe detyrimet e bazuara në operacionet tregtare të rezidentëve jashtë vendit); POZ (blerja kontraktuale e detyrimeve dhe kërkesave); NDNP (kërkesat dhe detyrimet e bazuara në punë kreditore me jorezidentë); VS 11 dhe VS 22

⁴ На глобално ниво, многу ретко се спроведуваат посебни статистички истражувања само за потребите на финансиските сметки.

(investimet kapitale në/nga jashtë); MI (raporte për llogaritë e huaja dhe llogaritë e regjistruara); VHV-1 (investimet në letrat me vlerë të kapitalit dhe aksionet në fondet e investimeve në tregjet e huaja) dhe VHV - 2 (investimet në letrat me vlerë të borxhit në tregjet e huaja).

- **Llogaritë përfundimtare vjetore të shoqërive jofinanciare dhe të shtetit** (të agreguara, nga Enti Shtetëror i Statistikave dhe individuale nga baza e të dhënave të Regjistrimit Qendror);

- **Të dhëna për letrat me vlerë nga CDHV**, letër pas letre (letra me vlerë të borxhit dhe kapitalit, të emetuara dhe të tregtuara në tregun vendas);

- **Të dhëna për sektorin shtetëror nga Ministria e Financave:** të dhëna tremujore për borxhin shtetëror të ndërmarrjeve publike të klasifikuara në sektorin shtetëror, të dhëna tremujore për kreditë huadhënëse dhe të dhëna për hyrjet dhe daljet në bazë të taksave.

- Të dhëna dhe informacione shtesë nga faqet e internetit të kompanive dhe institucioneve;

- Vlerësimi i të dhënave tremujore për kategoritë për të cilat përdoren si burim llogaritë vjetore përfundimtare, duke aplikuar metodat e duhura të vlerësimit statistikor (p.sh. pretendime/detyrime të tjera të SHJF me SHJF të tjera ose me shtetin, borxhi ndërkompani, etj.);

- Vlerësimet e ekspertëve: për ndarjen e instrumenteve financiare sipas sektorëve sipas informacionit të disponueshëm nga burime të tjera; për ndarjen e instrumenteve financiare sipas maturitetit, p.sh. për kreditë bazuar në informacionin nga llogaritë përfundimtare të SHJF;

- Llogaritjet e mbetura (kryesisht për familjet dhe IJFSHF).

Shembuj të vlerësimeve, mbetjeve, balancimit:

a) Instrumenti financiar AF.21 - Paraja e gatshme në qarkullim (valutat), në pronësi të sektorëve S.11 dhe S.14 (SHJF dhe familjet) llogaritet si mbetje, e cila përfaqëson diferencën midis totalit të parasë në qarkullim (treguar në Gjendja e BPRMV në anën e detyrimeve) dhe shuma e të dhënave të futura për mbajtësit e parave të gatshme nga burimet e duhura për sektorët e tjerë. Kjo mbetje ndahet midis sektorëve, bazuar në supozimin se 80% e GDP-së janë në pronësi të familjeve (vlerësimi i bazuar në të dhënat nga statistikat e pagesave) dhe pjesa tjetër nga SHJF.

b) Instrumenti financiar AF.4 - Huatë e SHJF-së ndaj SHJF-së, aktivet dhe detyrimet: Vlerësimi i borxhit ndërkompani të SHJF-së rezident: së pari, nga statistikat parësore (si burimet më të rëndësishme të të dhënave), të gjitha pretendimet e SHJF-së futen në bazë të kredive nga të gjithë sektorët e tjerë (si kundërpikë). Diferenca midis shumës së depozitave dhe kredive në anën e aktivitetit dhe shumës së depozitave dhe kredive nga llogaritë përfundimtare të SHJF klasifikohen si borxh ndërkompani si nga ana e aktivitetit ashtu edhe nga ana e detyrimit.

b) Instrumenti financiar AF.51 Equity – nëninstrumenti AF.519 Kapitale të tjera në SHJF-të cilat janë D.O.O. dhe/ose D.O.O.E.L., që zotëron sektorin C.14 - Familje, përcaktohet si më poshtë: së pari, llogaritet kapitali i mbetur, në atë mënyrë që nga pozicionet për totalin e kapitalit nga GZS të zbritet shuma e të dhënave të futura për kapitalin aksionar për të gjithë sektorët (zëra kontrasti). Më pas llogaritet përqindja e pjesëmarrjes së familjeve në aksione, nga seksioni për Speciale të dhënave për regjistrat shtetërorë nga GZS dhe aplikohen në mbetjen e përfutur për Kapitalin Pronar të SHJF-së dhe të Familjeve, përkatësisht.

r) Instrumenti financiar F.8 Pretendime/detyrime të tjera – nga ana e detyrimeve, nëninstrumenti F.81 - Kreditë tregtare dhe paradhëniet e SHJF-ve me SHJF-të rezidente, përfaqëson një zë të mbetur (balancues), të marrë nga llogaritjet (vlerësimet). Konkretisht, llogaritet si diferencë midis totalit të detyrimeve të regjistruara në GZS të SHJF-së dhe zërave të regjistruar nga statistikat parësore, të rregulluara për diferencën në kreditë e raportuara nga kundërsektorët dhe detyrimet në bazë të huave nga GZS.

Për nëninstrumentin F.89 - Të arkëtueshme të tjera të shtetit, në përlogaritjen e të arkëtueshmeve tatimore përdoret modeli TAC (kohë e rregulluar cash – TAC), ku burim janë të dhënat për hyrje/daljet në bazë të taksave shtetërore. . Njëkohësisht, bëhet një rregullim kohor i hyrjeve/daljeve në buxhet në bazë të taksave (të regjistruara në momentin e kryerjes së pagesës), për periudhën kur lind detyrimi i pagesës (momenti kur llogariten tatimet). . Shpërndarja sektoriale e totalit të taksave kryhet: së pari, duke regjistruar pretendimet tatimore nga familjet (individët), së dyti, regjistrohen pretendimet tatimore nga bankat dhe ITF-të dhe në fund llogariten pretendimet nga SHJF si zë i mbetur.

д) Në përgjithësi, për sektorin C.14 - Familje dhe C.15 , është më i vështiri sigurimi i burimeve të drejtpërdrejta me të dhëna të besueshme. Për këtë arsye, zërat në këta sektorë për të gjitha instrumentet financiare përfaqësojnë kundërzëra nga burime të tjera të dhënash, zakonisht si kundërsektor nga statistikat parësore.

Për të siguruar konsistencën e LLFEM-së, Banka Kombëtare dhe Enti Shtetëror i Statistikave, së bashku me Ministrinë e Financave, bashkëpunojnë ngushtë në përgatitjen e llogarive financiare për të gjithë sektorët, veçanërisht për sektorin shtetëror.

II.2. Rregullimi hierarkik

Në kushtet e ekzistencës së disa burimeve të ndryshme për të njëjtat të dhëna (për një sektor/instrument financiar specifik), përgatitja e llogarive financiare duhet të bazohet në një rregullim hierarkik të burimeve të të dhënave. Duke vepruar kështu, renditen burimet e disponueshme dhe kur merren vendime për përdorimin e një burimi të caktuar, ai që ofron përputhje metodologjike me SEL 2010, konsistencë sektoriale, mbulim të kënaqshëm dhe afat kohor (për shembull, si burim të dhënash për depozitat e shoqërive jofinanciare) zgjidhet në banka, përdoren të dhëna nga statistikat monetare, megjithëse këto të dhëna janë të disponueshme edhe në bilancet e SHJF-së, të dhënat e letrave me vlerë nga Depozita Qendrore e Letrave me Vlerë (CDHV) përdoren si burim për detyrimet në bazë të aksioneve të kuotuar; për jorezidentët, megjithëse këto të dhëna janë të disponueshme nga statistikat e jashtme⁵)

Hierarkia e burimeve të të dhënave nuk është identike për të gjitha instrumentet dhe sektorët, kështu që mund të ndryshojë me kalimin e kohës. Për shembull, instrumentet mund të vlerësohen me një kombinim të vlerës së tregut, vlerës nominale dhe interesi i llogaritur dhe vlera kontabël në përputhje me standardet kombëtare të kontabilitetit. Në raste të tilla, burimet e të dhënave të çmimeve të tregut përdoren kryesisht mbi burimet e të dhënave të çmimeve nominale.

II.3. Mënyra e përpilimit të llogarive financiare të ekonomisë maqedonase - LLFEM

Llogaritë financiare përpilohen në baza tremujore, duke mbuluar bilancin përfundimtar të tremujorit të cilit i referohen, në baza jo të konsoliduara.

Tepricat përfaqësojnë vlerën e aktiveve financiare në pronësi dhe detyrimet financiare të papaguara të mbetura në fund të tremujorit përkatës. Kushtet janë llogaritur për sektorët/nësektorët institucionalë, si dhe për të gjithë ekonominë dhe jashtë saj. Diferenca

⁵ Во екстерните статистики, вреднувањето според сметководствена вредност на сопственички капитал (own funds at book value) се смета за добра проценка на пазарната вредност и е еден од препорачаните модели за пазарно вреднување на капиталот.

ndërmjet aktiveve dhe detyrimeve financiare përfaqëson "vlerën financiare neto" të sektorit/nësektorit përkatës, pra totalit të ekonomisë.

Gjendja e aktiveve financiare neto është rezultat i transaksioneve të realizuara me instrumente financiare, rivlerësimit kumulativ (ndryshimet e çmimeve dhe diferencat e kursit të këmbimit) dhe ndryshimeve të tjera në vëllim (riklasifikimet e sektorëve dhe instrumenteve, fshirja e aktiveve, etj.).

LLFEM janë bërë në monedhën kombëtare - denarë. Për konvertimin e aktiveve dhe detyrimeve financiare në valutë, përdoret kursi i këmbimit i vlefshëm në ditën e fundit të tremujorit.

Të dhënat në LLFEM përgatiten nëpërmjet një sistemi matricash dydimensionale të ndërlidhura, ku ka një matricë të veçantë për çdo sektor dhe nësektor, ku aktivet dhe detyrimet kundrejt sektorëve/nësektorëve të tjerë zbërthehen sipas instrumenteve financiare të veçanta. Matricat e veçanta sektoriale janë të lidhura në një matricë përmbledhëse, të ndarë sipas parimit bruto për aktivet dhe detyrimet e çdo sektori/nësektori, sipas instrumenteve financiare.

Llogaritë financiare sektoriale përpilohen duke përdorur një qasje qelizë pas qelize, ku çdo qelizë e veçantë e detyrimeve financiare për çdo instrument individual për një sektor të veçantë përfaqëson një aktiv të bazuar në instrumentin individual korrespondues në kundërsëktorin përkatës (nga-te-kë parim). Në disa raste, kur informacioni për një palë të caktuar nuk është i disponueshëm dhe vlera totale e detyrimeve për instrumentin tashmë është llogaritur, vlera e palës tjetër llogaritet si mbetje.

Gjatë përpilimit të llogarive financiare zbatohen rregullat e mëposhtme për kontrollin e të dhënave, për të arritur konsistencën e brendshme të llogarive:

- *aktivet e një sektori kundrejt një tjetri = detyrimet e këtij të fundit në raport me sektorin e parë dhe anasjelltas;*
- *aktivet - detyrimet e sektorit "të huaj" = - (aktivet e të gjithë sektorëve në ekonominë e brendshme - detyrimet përkatëse);*
- *shuma e vlerave të të gjitha instrumenteve = shuma e vlerave të nëninstrumenteve të tyre;*
- *shuma e vlerave të të gjithë nësektorëve të një sektori = vlera e sektorit individual të agreguar (zbatohet për të dhënat e pakonsoliduara);*
- *në rastin e situatave negative me aktivet dhe detyrimet, bëhet një analizë cilësore e origjinës së tyre;*
- *Si metodë balancimi përdoret kontrolli horizontal, ku në kushtet e mungesës së të dhënave për instrumente të caktuara, për shpërndarjen e plotë të tyre sipas sektorëve përkatës, llogaritet vlera e mbetur e këtyre instrumenteve, në mënyrë që vlera e tyre totale të mbulohet plotësisht. dhe të alokuara saktë në ekonominë e përgjithshme.*

III Politika e shpërndarjes dhe auditimit të të dhënave

III.1 Shpërndarja e të dhënave

Të dhënat për llogaritë financiare publikohen në ueb-faqen e BPRMV, <https://www.nbrm.mk/statistika-na-finansiski-smetki.nspx>, katër muaj pas përfundimit të tremujorit raportues, në përputhje me kalendarin e publikimit të të dhënave:

https://www.nbrm.mk/kalendar_na_objavuvanje_na_podatoci.nspk. Metodologjia për llogaritë financiare është publikuar edhe në faqen e internetit të BPRMV.

III.2 Politika e auditimit

Një auditim i rregullt vjetor i të dhënave bëhet në tetor të çdo viti. megjithatë, nëse është e nevojshme, rishikimi i të dhënave të publikuara mund të kryhet edhe në rastet e:

- marrjen e informacionit dhe të dhënave të reja dhe/ose të korrigjuara nga njësitë raportuese; ose
- ndryshime në burimet e të dhënave ose metodologjinë për përpilimin e llogarive financiare.

Në përputhje me rekomandimet ndërkombëtare, ndryshimeve më të rëndësishme në të dhënat që rezultojnë nga rishikimet e kryera, u jepet një shpjegim i duhur me një fusnotë ose brenda njoftimeve për shtyp.

Rishikimi i të dhënave në seritë kohore historike kryhet duke filluar nga momenti i ndodhjes së ngjarjes që ka çuar në modifikimin e të dhënave, ose nëse nuk ka kushte të përshtatshme për këtë, për periudhën sa më të gjatë të kaluar. Nëse ka një ndryshim në paraqitjen e të dhënave (publikimi i një treguesi të ri - sektori, instrumenti etj.), seritë kohore historike rishikohen duke filluar nga momenti i paraqitjes së treguesit të ri, nëse ekzistojnë kushte të përshtatshme për kjo.

Прилог 1: Национална класификација на институционалните сектори

Шифра	Назив на сектор и потсектор
C.1	Вкупна економија
C.11	Нефинансиски друштва
C.11001	Јавни нефинансиски друштва
C.11002	Домашни приватни нефинансиски друштва
C.11003	Нефинансиски друштва контролирани од странство
C.12	Финансиски друштва
C.121-C.123	Монетарни финансиски институции
C.121	Централна банка
C.122	Друштва кои прибираат депозити освен централна банка
C.12201	Јавни
C.12202	Домашни приватни
C.12203	Контролирани од странство
C.123	Фондови на пазарот на пари
C.12301	Јавни
C.12302	Домашни приватни
C.12303	Контролирани од странство
C.124-C.127	Финансиски друштва, освен монетарни финансиски институции и осигурителни друштва и
C.124	Инвестициски фондови на непаричниот пазар
C.12401	Јавни
C.12402	Домашни приватни
C.12403	Контролирани од странство
C.125	Други финансиски посредници освен осигурителни друштва и пензиски фондови
C.12501	Јавни
C.12502	Домашни приватни
C.12503	Контролирани од странство
C.126	Помошни финансиски институции
C.12601	Јавни
C.12602	Домашни приватни
C.12603	Контролирани од странство
C.127	Затворени финансиски институции и позајмувачи на пари
C.12701	Јавни
C.12702	Домашни приватни
C.12703	Контролирани од странство
C.128-C.129	Осигурителни друштва и пензиски фондови
C.128	Осигурителни друштва
C.12801	Јавни
C.12802	Домашни приватни
C.12803	Контролирани од странство
C.129	Пензиски фондови
C.12901	Јавни
C.12902	Домашни приватни
C.12903	Контролирани од странство
C.13	Држава
C.1311	Централна влада
C.1313	Локална самоуправа
C.1314	Фондови за социјално осигурување
C.14	Домаќинства
C.141*	Работодавачи и работници за своја сметка
C.143	Вработени
C.144	Приматели на доход од сопственост и доход од трансфери
C.15	Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата
C.2	Странство

* Во потсекторот C.141 се вклучени и единиците од потсекторот C.142 (C.141 Работодавачи; C.142 Работници за своја сметка)

Извор: „Службен весник на РМ“ бр. 75, од 15.4.2016 година.

Shtojca 2: Instrumentet financiare sipas SEL 2010

ECC код ⁶	Назив на финансискиот инструмент
	<i>AF.1 Монетарно злато и специјални права за влечење (СПВ)</i>
	AF.11 Монетарно злато
	AF.12 Специјални права за влечење (СПВ)
	<i>AF.2 Валути и депозити</i>
	AF.21 Валути
	AF.22 Трансферабилни депозити
	AF.29 Останати депозити
	<i>AF.3 Должнички хартии од вредност</i>
	AF.31 Краткорочни
	AF.32 Долгорочни
	<i>AF.4 Кредити</i>
	AF.41 Краткорочни
	AF.42 Долгорочни
	<i>AF.5 Капитал и акции/удели во инвестициски фондови</i>
	AF.51 Акции и останат сопственички капитал
	AF.511 Акции коишто котираат на берзата
	AF.512 Акции коишто не котираат на берзата
	AF.519 Останат капитал
	AF.52 Акции/удели во инвестициски фондови
	AF.521 Акции/удели во парични инвестициски фондови
	AF.512 Акции/удели во инвестициски фондови на непаричен пазар
	<i>AF.6 Осигурување, пензиско осигурување и стандардизирани гаранции</i>
	AF.61 Техничките резерви за неживотно осигурување
	AF.62 Права од полиси за животно осигурување
	AF.63 Пензиските права
	AF.64 Побарувања на пензиските фондови од друштвата за управување со пензиски фондови
	AF.65 Права на непензиско користење (бенефиции)
	AF.66 Резервирања за стандардизирани гаранции
	<i>AF.7 Финансиски деривати и акциски опции на вработените</i>
	<i>AF.8 Останати побарувања / останати обврски</i>
	AF.81 Трговски кредити и аванси
	AF.89 Останати побарувања / останати обврски, со исклучок на трговските кредити и авансите

⁶ Според ECC и СНС, трансакциите со финансиските инструменти се бележат со кратенката „Ф“, додека состојбите со кратенката „АФ“.

Shtojca 3: Burimet e të dhënave sipas sektorëve dhe instrumenteve (për aktivet dhe detyrimet)

*Сектори/потсектори		Нефинансиски друштва С.11	Финансиски друштва							Држава				Домаќинства и НПИСД	Странство	
			Финансиски друштва - Вкупно С.121 - С.129	Централна банка С.121	Друштва кои прибираат депозити освен централна банка С.122	ОФИ Вкупно С.123+С.124+С.125+С.126+С.127	Инвестициски фондови на непаричниот пазар С.124	Останати, останати финансиски институции (С.125+С.126+С.127)	Осигурителни друштва С.128	Пензиски фондови С.129	Држава - вкупно	Централна влада С.1311	Локална самоуправа С.1313			Фондови за социјално осигурување С.1314
Финансиски инструменти			С.121 - С.129	МС/ЕС		С.123+С.124+С.125+С.126+С.127					С.1311+С.1313+С.1314				С.14 + С.15	
АФ.1	Монетарно злато и СПВ															
АФ.11	Монетарно злато			МС/ЕС												
АФ.12	СПВ			МС/ЕС											МС/ЕС	
АФ.2	Валуту и депозити															
АФ.21	Валуту	Резидуал		МС	МС/ЕС			ОФИ	ОФИ	ОФИ		ГЗС	ГЗС	ГЗС	Резидуал	
АФ.22	Трансферабилни депозити	МС/ЕС		МС	МС		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ		МС	МС	МС	МС	ЕС
АФ.29	Останати депозити	МС/ЕС		МС	МС		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ		МС	МС	МС	МС	ЕС
АФ.3	Должнички хартии од вредност	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС	СБС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.31	Краткорочни	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС	СБС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.32	Долгорочни	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС	СБС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.4	Кредити	МС/ЕС/ГЗС		МС/ЕС	МС			ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/ВС	ЕС/МС/ВС	ЕС/МС/ВС	ЕС	ЕС
АФ.41	Краткорочни	МС/ЕС/ГЗС		МС/ЕС	МС			ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС	ЕС
АФ.42	Долгорочни	МС/ЕС/ГЗС		МС/ЕС	МС			ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС	ЕС
АФ.5	Капитал и акции/удели на инвестициски фондови	СБС/ГЗС		МС	СБС/МС/ЕС		СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС		СБС/ГЗС	СБС/ГЗС	СБС/ГЗС	СБС/МС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.51	Сопственички капитал	СБС/ГЗС		МС	СБС/МС/ЕС		СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС		СБС/ГЗС	СБС/ГЗС	СБС/ГЗС	СБС/МС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.52	Акции/удели на инвестициски фондови	ОФИ/ЕС			ОФИ		ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС					ОФИ/ЕС	ЕС
АФ.6	Осигурување, пензиски и стандардизирани гарантни шеми	ОФИ		ОФИ	ОФИ		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	
АФ.61	Технички резерви на неживотно осигурување	ОФИ		ОФИ	ОФИ		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	
АФ.62	Права на животното осигурување и ануитети														ОФИ	
АФ.63	Пензиски права														ОФИ	
АФ.7	Финансиски деривативи	ОФИ/ЕС		МС	МС				ОФИ	ОФИ					МС	ЕС
АФ.8	Останати побарувања	КС/ГЗС		МС	МС		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ		КС/ГЗС	КС/ГЗС	КС/ГЗС	КС	ЕС

*Полињата во табелите од матрицата кои се означени со сива боја значат дека секторот/потсекторот теоретски не би требало да има средства/обврски по соодветниот инструмент

** Во рамки на финансискиот сектор, во Република Северна Македонија за сега не се идентификувани Фондови на пазарот на пари (потсектор С.123), додека пак Затворените финансиски институции (потсектор С.127), во кои главно спаѓаат холдинг компаниите, се во мал број така што за нив засега нема доволно податоци. Во одредени специфични случаи, податоците од овој потсектор во финансиската сметка се вклучени во рамки на секторот С.125 - Други финансиски посредници.

Финансиски обврски

*Сектори/потсектори		Нефинансиски друштва С.11	Финансиски друштва							Држава				Домаќинства и НПИСД	Странство	
			Финансиски друштва - Вкупно	Централна банка С.121	Друштва кои прибираат депозити освен централна банка С.122	ОФИ Вкупно	Инвестициски фондови на непаричниот пазар	Останати, останати финансиски институции (С.125+С.126+С.127)	Осигурителни друштва С.128	Пензиски фондови С.129	Држава - вкупно	Централна влада С.1311	Локална самоуправа С.1313			Фондови за социјално осигурување С.1314
АФ.1	Монетарно злато и СПВ		С.121 - С.129	МС/ЕС		С.123+С.124+С.125+С.126+С.127						С.1311+С.1313+С.1314			С.14 +С.15	МС/ЕС
АФ.11	Монетарно злато			МС/ЕС												МС/ЕС
АФ.12	СПВ			МС/ЕС												МС/ЕС
АФ.2	Готови пари и депозити															
АФ.21	Готови пари во оптик			МС												МС
АФ.22	Трансферабилни депозити			МС	МС											ЕС
АФ.29	Останати депозити			МС	МС											ЕС
АФ.3	Должнички хартии од вредност	СБС/ЕС	МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС			ЕС/СБС
АФ.31	Краткорочни	СБС/ЕС	МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС			ЕС/СБС
АФ.32	Долгорочни	СБС/ЕС	МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС			ЕС/СБС
АФ.4	Кредити	МС/ЕС/ГЗС	МС/ЕС	МС				ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/ВС	ЕС/МС/ВС	ЕС/МС/ВС	МС/ЕС	ЕС
АФ.41	Краткорочни	МС/ЕС/ГЗС	МС/ЕС	МС				ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	МС/ЕС	ЕС
АФ.42	Долгорочни	МС/ЕС/ГЗС	МС/ЕС	МС				ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	МС/ЕС	ЕС
АФ.5	Капитал и акции/удели на инвестициски фондови	СБС/ГЗС	МС	СБС/МС/ЕС		СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС		СБС/ГЗС	СБС/ГЗС	СБС/ГЗС			ЕС/СБС
АФ.51	Сопственички капитал	СБС/ГЗС	МС	СБС/МС/ЕС		СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС		СБС/ГЗС	СБС/ГЗС	СБС/ГЗС			ЕС/СБС
АФ.52	Акции/удели на инвестициски фондови	ОФИ/ЕС		ОФИ		ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС							ЕС
АФ.6	Осигурување, пензиски и стандардизирани гарантни шеми	ОФИ/ЕС	ОФИ	ОФИ		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ						МС	ЕС
АФ.7	Финансиски деривативи			МС		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ							ЕС
АФ.8	Останати обврски	КС/ГЗС	МС	МС		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ		КС/ГЗС	КС/ГЗС	КС/ГЗС	КС		ЕС

*Полињата во табелите од матрицата кои се означени со сива боја значат дека секторот/потсекторот теоретски не би требало да има средства/обврски по соодветниот инструмент

** Во рамки на финансискиот сектор, во Република Северна Македонија за сега не се идентификувани Фондови на пазарот на пари (потсектор С.123), додека пак Затворените финансиски институции (потсектор С.127), во кои главно спаѓаат холдинг компаниите, се во мал број, така што за нив засега нема доволно податоци. Во одредени специфични случаи, податоците од овој потсектор во финансиската сметка се вклучени во рамки на секторот С.125 - Други финансиски посредници.

Кратенки:

МС Монетарна статистика

ЕС Екстерни статистики

ОФИ Статистика на останати финансиски институции

СБС Статистика на хартии од вредност

ГЗС Годишни завршни сметки

КС Контра сектор од примарни статистики во НБРСМ

ВС Владина статистика

ТАЦ "Time adjustment cash" на даноци

 Податоци кои недостасуваат заради тоа што не постојат/што не се прибираат